

سرشناسه:	منصوری، محمدهادی، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور:	مدیریت غریزه جنسی از منظر قرآن کریم با رویکرد اخلاقی / محمدهادی منصوری؛ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها و دانشگاه معارف اسلامی، معاونت پژوهشی.
مشخصات نشر:	قم، دانشگاه معارف اسلامی، انتشارات، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری:	۲۴۶ ص.
شابک:	978-622-5358-33-1
فروست:	مجموعه معارف قرآن و حدیث؛ ۶۵
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	تحریک جنسی
موضوع:	اخلاق جنسی - جنبه‌های مذهبی - اسلام
موضوع:	اسلام و مسائل جنسی
شناسه افزوده:	دانشگاه معارف اسلامی، انتشارات
شناسه افزوده:	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها (دانشگاه معارف اسلامی). معاونت پژوهشی
رده‌بندی کنگره:	HQ۳۱
رده‌بندی دیویی:	۳۰۶/۷
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۱۰۲۰۷۴۵۴

استاد محترم و دانشجوی عزیز

خواهشمند است با ارائه دیدگاه‌های خود ما را در رفع نواقص و ارتقای کتاب یاری بخشید.

شماره تلفن گروه «معارف قرآن و حدیث»: ۰۲۵ - ۳۲۱۱۰۲۲۰

صندوق پستی: ۶۱۷۳ - ۳۷۱۵۵

پست الکترونیکی: tafsir@maaref.ac.ir

مدیریت غریزه جنسی از منظر قرآن کریم با رویکرد اخلاقی

حجت الاسلام والمسلمین
دکتر محمد مادی منصور

(عضو هیئت علمی دانشگاه معارف اسلامی)

با کمال فطوح اهدا به:

پدر و مادر که الفبای آموختن و مهر و عاطفه را در وجودم به ودیعه گذاشتند
و وجودشان همیشه گرمابخش جان خسته‌ام بود.

دانشگاه معارف اسلامی

مجموعه معارف قرآن و حدیث

۶۵

مدیریت غریزه جنسی از منظر قرآن کریم با رویکرد اخلاقی

نویسنده: محمدهادی منصوری

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها

دانشگاه معارف اسلامی، معاونت پژوهشی

طراح گرافیک: محمدمهدی منصوری

ناشر: انتشارات دانشگاه معارف اسلامی

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰ هزار تومان

شابک: 978-622-5358-33-1

کلیه حقوق محفوظ است

مرکز پخش:

■ انتشارات دانشگاه معارف اسلامی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، بین کوچه ۴ و ۶، تلفن: ۳۲۱۱۰۲۳۴

پایگاه اینترنتی: www.maaref.ac.ir * نشانی الکترونیکی: tafsir@maaref.ac.ir

سخن آغازین

چگونگی تعامل با غریزه جنسی از مسائلی است که انسان همواره در فرازونشیب‌های زندگی با آن مواجه است. انسان موجودی است دارای دو بعد جسمانی و روحانی. از این رو، برنامه زندگی او باید به گونه‌ای طراحی شود که هر دو بُعد را در نظر بگیرد. بر این اساس، ادیان الهی برای بهره‌مندی صحیح از غریزه جنسی، دستورالعمل‌ها و چهارچوب‌هایی ارائه کرده‌اند.

جهان امروز، با پیشرفت تکنولوژی و گسترش روابط بشری و همچنین تحت تأثیر پایه‌های فکری افرادی چون فروید، در تعامل با غرایز، از جمله غریزه جنسی، دچار افراط شده و ناپهنجاری‌های گوناگونی در جوامع بشری پدیدار شده است. اخلاق نوین جنسی در غرب، که راه صحیح مواجهه با این غریزه را برداشتن هرگونه قیدوبند می‌داند، سهم بسزایی در ترویج این رویکرد افراطی در جوامع امروزی داشته است.

شریعت و آیین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، با رد نگاه‌های تفریطی و افراطی به غریزه جنسی، آن را نعمتی الهی معرفی کرده و راهکاری معتدل برای تعامل با آن ارائه داده است. این نوشتار می‌کوشد نگاه اسلام به غریزه جنسی را با استناد به آیات و روایات بررسی و شیوه مدیریت این غریزه را از منظر اسلام تبیین کند.

نگارنده محترم، حجت‌الاسلام والمسلمین **دکتر محمد هادی منصوری**، در این اثر، با قلمی روان، مخاطبان به ویژه نسل جوان را به بوستان آیات و روایات وارد می‌کند و آنان را با دیدگاه قرآن درباره غریزه جنسی آشنا می‌سازد. تحلیل‌های تفسیری و استخراج اصول قرآنی مدیریت غریزه جنسی با رویکرد اخلاقی از نوآوری‌های این کتاب به شمار می‌آید.

این پژوهش در پنج فصل به رشته تحریر درآمده است:

فصل یکم به بیان کلیات و تعریف مفاهیم اساسی، مانند غریزه جنسی، اخلاق و تربیت، می‌پردازد و سیر تاریخی نگرش‌های مختلف به غریزه جنسی را بررسی می‌کند؛

فصل دوم ماهیت، چگونگی پیدایش و رشد غریزه جنسی را بیان می‌کند؛

فصل سوم زیرساخت‌ها و راهکارهای مدیریت غریزه جنسی را از منظر قرآن با رویکرد اخلاقی در دو حوزه فردی، مانند عفاف، و اجتماعی، مانند حجاب، بررسی می‌کند؛

فصل چهارم ازدواج را راهکار اصلی و طبیعی قرآن برای مدیریت غریزه جنسی معرفی، و ابعاد مختلف ازدواج دائم و موقت را تحلیل کرده است؛

فصل پنجم آسیب‌های انحرافات جنسی و پیامدهای معنوی، روانی و اجتماعی آنها را بر پایه آیات و روایات بررسی و تحلیل می‌کند.

معاونت پژوهشی ضمن تشکر از نویسنده ارجمند، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدهادی منصوری، داوران محترم حجج اسلام دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی و دکتر محمدجواد اسکندرلو، همکاران محترم در گروه پژوهشی معارف قرآن و حدیث و مدیریت امور پژوهشی، از استادان، صاحب‌نظران و خوانندگان ارجمند تقاضا می‌کند نکات اصلاحی خویش درباره این اثر را برای این معاونت بفرستند تا در چاپ‌های بعدی استفاده شود.

دانشگاه معارف اسلامی

معاونت پژوهشی

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۳

فصل یکم:

کلیات و پیش‌نیازهای پژوهش

مقدمه	۱۷
الف) عرصه‌های مطالعاتی درباره غریزه جنسی	۲۰
ب) اهداف تحقیق	۲۱
ج) ضرورت تحقیق	۲۱
د) مفهوم‌شناسی	۲۱
۱. مدیریت غریزه جنسی	۲۲
۲. قرآن	۲۳
۳. اخلاق	۲۴
یک. رابطه اخلاق و خرد	۲۵
دو. اقسام اخلاق	۲۶
۴. تربیت	۲۷
یک. رابطه تعلیم و تربیت	۲۹
دو. رابطه تربیت و اخلاق	۳۰
۵. جنس و جنسیت	۳۱
۶. شهوت	۳۳
۷. لذت	۳۳
۸. حیا	۳۴
رابطه حیا و عفت	۳۵
۹. غریزه	۳۵
۱۰. فطرت	۳۷

۳۸	۱۱. طبیعت
۳۸	۱۲. جیلّه
۳۸	هـ) سیر تاریخی رویکرد بشری به غرائز جنسی
۴۰	۱. رویکرد بشر به غریزه جنسی پیش از میلاد مسیح
۴۱	۲. رویکرد بشر به غریزه جنسی پس از ظهور مسیح
۴۲	۳. رویکرد بشر به غریزه جنسی در قرون وسطی
۴۲	۴. رویکرد بشر به غریزه جنسی در عصر رنسانس
۴۲	۵. رویکرد بشر به غریزه جنسی قبل و بعد از ظهور اسلام (عصر جاهلیت و اسلام)
۴۳	۶. رویکرد بشر به غریزه جنسی در عصر حاضر
۴۴	و) نگاهی به پدیده انحرافات جنسی در جهان معاصر
۴۹	ز) نگاهی به راه‌حل‌های ارائه‌شده برای تعامل با غریزه جنسی

فصل دوم:

غریزه جنسی؛ ماهیت، چگونگی پیدایش و رشد

۵۷	مقدمه
۵۷	الف) غرائز
۵۷	ب) عواطف
۵۸	۱. ویژگی‌های غریزه
۵۹	۲. تعریف غریزه جنسی
۶۰	۳. ماهیت غریزه جنسی
۶۰	۴. تفاوت غریزه با فطرت و طبیعت
۶۰	۵. تفاوت غریزه با طبیعت
۶۱	ج) فلسفه وجود غرائز
۶۱	۱. غرائز، مجاری فیض الهی
۶۲	۲. نقش غرائز در کمال بشر
۶۲	۳. غرائز و آزمایش الهی
۶۳	د) چگونگی پیدایش و بروز غریزه جنسی
۶۶	۱. بلوغ
۶۷	یک. کارکرد و مفهوم بلوغ در قرآن
۷۰	دو. انواع بلوغ
۷۲	سه. نشانه‌های بلوغ
۷۲	اول. رشد کلی بدن
۷۳	دوم. رشد استخوان‌ها
۷۴	سوم. کلفت شدن صدا
۷۴	۲. رسش جنسی

یک. رسش درونی (ویژگی‌های جنسی نخستین).....	۷۴
دو. رسش بیرونی (ویژگی‌های جنسی ثانوی).....	۷۴
ه) عوامل تحریک غریزه جنسی.....	۷۵
و) نقش حواس در تحریک غریزه جنسی.....	۷۵

فصل سوم:

زیرساخت‌ها و راهکارهای مدیریت غریزه جنسی از منظر قرآن با رویکرد اخلاقی

مقدمه.....	۸۱
الف) مباحث زیرساختی مدیریت غریزه جنسی.....	۸۱
۱. مبانی قرآنی مدیریت غریزه جنسی.....	۸۱
یک. خلقت اشیاء به صورت زوج.....	۸۲
دو. وجود جفت‌ها بخشی از نظم و ترتیب موجود در طبیعت.....	۸۳
سه. مطلوب بودن لذت‌طلبی در چارچوب برنامه دین.....	۸۴
چهار. محدودیت و قَلّت لذات دنیوی.....	۸۵
پنج. فناپذیری لذت‌های دنیوی.....	۸۵
شش. موهبت آسمانی بودن غریزه جنسی.....	۸۶
هفت. غریزه جنسی، غریزه‌ای بسیار قوی.....	۸۶
هشت. قانون دار بودن ارضای غریزه جنسی.....	۸۷
نُه. ازدواج یکی از اهداف طبیعت.....	۸۷
ده. اختیار انسان در تعامل با غریزه جنسی.....	۸۸
یازده. ناپسند بودن افراط و تفریط در ارضای شهوت‌ها.....	۸۹
۲. اصول قرآنی مدیریت غریزه جنسی.....	۹۱
یک. اصول رفتاری عام.....	۹۱
اول. اصل ممنوعیت زیاده‌روی در به‌کارگیری شهوت جنسی.....	۹۱
دوم. اصل خردورزی در به‌کارگیری شهوت جنسی.....	۹۲
سوم. اصل ارائه راهکار عملی جهت ارضای صحیح غریزه جنسی (و اکتفا نکردن به راهکار نظری).....	۹۳
چهارم. اصل پرهیزکاری و خدامحوری در ارضای غریزه جنسی.....	۹۴
پنجم. اصل پاکیزه‌طلبی در ارضای غریزه جنسی و پرهیز از پلیدی.....	۹۵
ششم. اصل رعایت حریم جنسی دیگران.....	۹۶
دو. اصول رفتاری خاص.....	۹۷
اول. اصل ارضای کامل با هدف رسیدن به آرامش.....	۹۷
دوم. اصل اختفا در ارضای غریزه جنسی.....	۹۸
سوم. اصل پاکیزه‌طلبی در ارتباط زناشویی.....	۹۹
ب) مباحث عملیاتی نهادینه کردن مدیریت غریزه.....	۱۰۰
۱. راهکار تأمین غریزه جنسی.....	۱۰۰

۲. راهکار کنترل و اصلاح رفتار جنسی (استعفاف)..... ۱۰۰
- یک. مفهوم شناسی استعفاف ۱۰۰
- دو. انواع عفت در قرآن..... ۱۰۲
- اول. عفت دامن (پاکدامنی) ۱۰۲
- دوم. عفت اقتصادی ۱۰۳
- سوم. عفت کلام ۱۰۴
- سه. دیدگاه مفسران درباره استعفاف ۱۰۵
- اول. حکم استعفاف ۱۰۵
- دوم. تفسیر استعفاف ۱۰۶
- چهار. چگونگی دستیابی به استعفاف در هندسه آیات قرآن..... ۱۰۹
- اول. راهکارهای فردی ۱۰۹
- ساحت بینش (معرفت)..... ۱۰۹
- ساحت گرایش و رفتار..... ۱۱۳
- دوم. راهکارهای برون فردی..... ۱۱۹

فصل چهارم:

ازدواج؛ اصلی ترین راهکار مدیریت غریزه جنسی

- الف) مفهوم شناسی ازدواج..... ۱۴۵
- ب) اهمیت ازدواج..... ۱۴۶
- ج) دلایل اهمیت ازدواج از منظر قرآن و سنت..... ۱۴۷
۱. ازدواج پیمانی مقدس و دوست داشتنی نزد خدا..... ۱۴۷
۲. ازدواج، سیره عملی پیامبر اسلام ﷺ و معصومان علیهم السلام..... ۱۴۷
۳. ازدواج، معیار برتری کردار عبادی..... ۱۴۸
۴. عزوبت (بی همسری)، منفور دین..... ۱۴۸
۵. فلسفه تشریح ازدواج..... ۱۵۰
- د) اهداف و آثار ازدواج..... ۱۵۱
۱. آرامش جسم و جان..... ۱۵۱
۲. ایجاد محبت و الفت..... ۱۵۲
۳. حفظ نوع بشر..... ۱۵۳
۴. حفظ دین و کسب معنویت..... ۱۵۳
۵. اخلاق نیکو..... ۱۵۴
۶. رشد شخصیت و احساس مسئولیت اجتماعی..... ۱۵۵
۷. برکت در مال و جان..... ۱۵۵
۸. ایجاد حق و وظیفه طرفینی..... ۱۵۶
- ه) اقسام ازدواج..... ۱۵۷

۱۵۷	۱. ازدواج دائم .....
۱۵۹	سخنی درباره چند همسری (تعدد زوجات) .....
۱۶۰	۲. ازدواج موقت .....
۱۶۱	یک. تاریخچه .....
۱۶۲	دو. فلسفه تشریح ازدواج موقت .....
۱۶۳	سه. تفاوت ازدواج دائم و موقت .....
۱۶۴	چهار. دلایل ازدواج موقت .....
۱۶۴	اول. دلایل عقلی .....
۱۶۴	دوم. دلایل نقلی .....
۱۶۶	پنج. مسیار؛ بدعتی نوپا .....

فصل پنجم:

شناخت آسیب‌های جنسی

۱۷۱	مقدمه .....
۱۷۱	الف) مفهوم شناسی انحراف .....
۱۷۲	۱. انواع انحراف .....
۱۷۳	ب) مفهوم شناسی انحراف جنسی .....
۱۷۴	۱. عوامل انحراف جنسی از منظر قرآن .....
۱۷۴	یک. اسراف و تجاوزگری .....
۱۷۶	دو. جهل .....
۱۷۶	سه. تقلید کورکورانه .....
۱۷۷	چهار. گناه و ترک اوامر الهی .....
۱۷۹	۲. اقسام انحراف جنسی .....
۱۷۹	یک. انحرافات زمینه‌ساز .....
۱۷۹	اول. چشم‌چرانی .....
۱۸۱	دوم. آسیب‌شناسی چشم‌چرانی .....
۱۸۱	سوم. گفتار و شنیدار شهوت‌آلود .....
۱۸۵	چهارم. تماس بدنی .....
۱۸۶	دو. انحرافات اصلی .....
۱۸۶	اول. ارتباط جنسی انسان با غیر خود .....
۱۸۶	دوم. ارتباط جنسی انسان با انسان .....
۱۸۶	سوم. ارتباط جنسی با همجنس (همجنس‌بازی) .....
۱۸۹	چهارم. همجنس‌بازی مردان (لواط) .....
۱۹۸	پنجم. همجنس‌بازی زنان (مساحقه) .....
۲۱۴	۳. رابطه با غیر همجنس در چارچوب ازدواج .....

۲۱۶.....	۴. دلایل ممنوعیت آمیزش در حال حیض
۲۱۶.....	یک. دلیل عقلی
۲۱۶.....	دو. دلیل نقلی
۲۱۶.....	اول. آیات
۲۱۷.....	دوم. روایات
۲۱۸.....	۵. آسیب‌شناسی ارتباط جنسی با همسر حائض
۲۱۸.....	یک. آسیب‌های معنوی
۲۱۹.....	دو. آسیب‌های روحی و روانی
۲۱۹.....	سه. آسیب‌های جسمی
۲۲۱.....	چهار. آسیب‌های اجتماعی
۲۲۱.....	۶. ارتباط جنسی انسان با غیر انسان
۲۲۲.....	۷. ارضای نابهنجار جنسی از طریق خود (خودارضایی)
۲۲۲.....	یک. استمناء
۲۲۳.....	دو. استشهائ
۲۲۳.....	سه. دلایل ممنوعیت خودارضایی
۲۲۳.....	اول. دلیل عقلی
۲۲۴.....	دوم. دلیل نقلی
۲۲۶.....	۸. آسیب‌شناسی خودارضایی
۲۲۶.....	یک. آسیب‌های معنوی
۲۲۶.....	دو. آسیب‌های جسمانی
۲۲۷.....	سه. آسیب‌های روحی و روانی
۲۲۸.....	چهار. آسیب‌های اجتماعی
۲۲۹.....	جمع‌بندی و نتیجه
۲۳۹.....	منابع و مأخذ

پیشگفتار

خدای متعال براساس نظام احسن و مصلحت اجتناب‌ناپذیر بقاء نسل و ایجاد آرامش و نشاط در زندگی، غریزه جنسی را در انسان به ودیعه نهاده است. از آنجا که پایبندی به اخلاق به‌عنوان اکسیر نجات‌بخش بشریت امری ضروری است قرآن، آموزه‌های اخلاقی در زمینه تعامل با نیاز جنسی و چگونگی پیشگیری و مقابله با نابهنجارهای آن ارائه نموده که مشتمل بر راهکارهای تأمین، مهار و تعدیل غریزه جنسی است. راهکاری که قرآن برای تأمین این نیاز پیش‌بینی کرده، ازدواج است که شامل ازدواج دائم و ازدواج موقت می‌باشد و فوائد متعددی بر آن مترتب است.

از منظر قرآن، غریزه جنسی در صورتی که در مسیر صحیح قرار نگیرد، می‌تواند بنیاد عقیده و اخلاق را از هر جهت آسیب رساند. قرآن با تأکید بر خطر و آفت غریزه جنسی، در عین تسهیل راه‌های تأمین، نسبت به انحرافات آن بسیار حساس بوده و انواع شیوه‌ها و کیفرها را برای مهار و تعدیل این غریزه بیان کرده است.

آنچه پیش‌رو دارید پژوهشی است با عنوان *مدیریت غریزه جنسی از منظر قرآن کریم با رویکرد اخلاقی* که سعی دارد دیدگاه قرآن درباره چگونگی تعامل با غریزه جنسی و شیوه مقابله با نابهنجارهای آن را تبیین نماید. این پژوهش بر پنج فصل بنا شده است:

فصل یکم: کلیات؛ فصل دوم: ماهیت غریزه جنسی و چگونگی پیدایش و رشد آن؛ فصل سوم: رفتارشناسی اخلاق جنسی؛ فصل چهارم: ازدواج؛ اصلی‌ترین راهکار تأمین غریزه جنسی؛ فصل پنجم: شناخت آسیب‌های جنسی.

امید است اندیشمندان عرصه تفسیر و مباحث اخلاقی، با مطالعه این مختصر و ارائه پیشنهادها سازنده بر ارتقاء آن بیفزایند.

محمد هادی منصوری

بهار ۱۴۰۴